

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 262/2024-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného WEBER LEGAL, s.r.o., Duchnovičovo námestie 1, Prešov, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-53Er/1685/2015 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-53Er/1685/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B5-53Er/1685/2015 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **2 500 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich jeho právnenému zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavným sťažnostiam **nevypovedá**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkový stav veci

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 29. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B5-53Er/1685/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadost'učinenie 6 170,54 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom. Predmetná ústavná sťažnosť bola vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2466/2023.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že pôvodne Okresný súd Bratislava V (ďalej aj „okresný súd“) viedol pod sp. zn. 53Er/1685/2015 proti sťažovateľovi v procesnom postavení povinného exekučné konanie. Dňa 22. novembra 2019 sťažovateľ podal návrh na zastavenie exekúcie, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením č. k. 53Er/1685/2015-29 zo 16. februára 2022 tak, že exekúciu výrokom I zastavil a vo výroku II nepriznal náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov. Sťažovateľ podal 19. apríla 2022 odvolanie proti výroku predmetného uznesenia o trovách, tiež oprávnený podal odvolanie proti zastaveniu exekúcie. Okresný súd výzvou z 21. apríla 2022 doručil sťažovateľovi odvolanie oprávneného, aby sa k nemu v lehote 30 dní od doručenia vyjadril, a 19. mája 2022 uložil oprávnenému aj povinnému zaplatiť súdny poplatok za odvolanie a odvtedy zostal nečinný. Overením aktuálneho stavu napadnutého konania ústavný súd zistil, že mestský súd nepredložil vec odvolaciemu súdu na rozhodnutie.

3. Ďalšou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. októbra 2023 sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia identických práv postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Navrhuje v nej prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať mu finančné zadost'učinenie 10 496 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom. V tejto ústavnej sťažnosti namieta, že dosiaľ nebolo rozhodnuté o jeho návrhu na odklad exekúcie z 22. novembra 2019 podanom súčasne s návrhom na zastavenie exekúcie. Predmetná ústavná sťažnosť bola vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2482/2023.

4. Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 32/2023-5 z 24. októbra 2023 spojil veci vedené ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2466/2023 a sp. zn. Rvp 2482/2023 na spoločné konanie a uznesením č. k. I. ÚS 262/2024-18 z 23. mája 2024 ich prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. V podaných ústavných sťažnostiach sťažovateľ namieta postup mestského súdu (pôvodne okresného súdu, keďže v dôsledku súdnej reformy je vec od 1. júna 2023 vedená na mestskom súde), a uvádza, že odo dňa podania jeho odvolania uplynulo 17 mesiacov a od podania návrhu na zastavenie exekúcie uplynuli takmer 4 roky (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.), a vec dosiaľ nebola predložená odvolaciemu súdu na rozhodnutie, čím mu mestský súd spôsobuje „*protiústavné prehlbovanie stavu právnej neistoty, v ktorej sa ako povinný nachádza*“. Vo vzťahu k nekonaniu mestského súdu o jeho návrhu na odklad exekúcie argumentuje, že ide o absolútnu nečinnosť v trvaní takmer 4 rokov. Poukazuje na to, že posudzovaná vec je mimoriadne

jednoduchá, ide o rozhodovanie o návrhu na zastavenie exekúcie, kde sa rozhoduje bez nariadenia pojednávania, čo by malo urýchliť čas rozhodovania, a preto nie je vhodné porovnávať čas, ktorý potrebuje sudca na rozhodnutie o návrhu na zastavenie exekúcie, s časom, ktorý potrebuje sudca na rozhodnutie sporu v civilnom sporovom konaní. Zdôrazňuje skutočnosť, že súd vo veci rozhodol po viac ako dvoch rokoch od doručenia návrhu na zastavenie exekúcie a od doručenia odvolania strán ich tak dlhú dobu nepredložil na rozhodnutie odvolaciemu súdu. Zároveň je názoru, že na jeho strane neexistuje okolnosť, ktorou by svojím správaním prispel k priet'ahom v napadnutom konaní. Vo vz'ahu k následkom takéhoto postupu súdu prezentuje názor, že keďže ide o exekúciu, o ktorej súd rozhodol, že je vedená nezákonne, a teda musí byť zastavená, je zrejmé, že tento stav negatívne zasahuje do jeho bežného života.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

6. Mestský súd k ústavným s'ťažnostiam zaujal stanovisko podaním sp. zn. 1SprV/472/2024 z 1. júla 2024, ktorého súčasťou je aj vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý okrem prehľadu úkonov v napadnutom konaní k s'ťažnostiam uviedol, že k celkovej dĺžke konania prispelo enormné množstvo nevybavených spisov v exekučných konaniach, personálne poddimenzovaný stav na súde a celková vysoká zaťaženosť exekučných oddelení. Pokiaľ ide o návrh s'ťažovateľa ako povinného na odklad exekúcie, uviedol, že súd o návrhu samostatne nerozhodoval, keďže exekúciu v plnom rozsahu zastavil.

7. Keďže z vyjadrenia mestského súdu nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by boli v prejednávanej veci spôsobilé ovplyvniť rozhodnutie ústavného súdu, nepovažoval za potrebné doručovať ho na repliku s'ťažovateľovi a v záujme hospodárnosti konania pristúpil k meritórnemu prerokovaniu ústavných s'ťažností.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných s'ťažností

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnými s'ťažnosťami a so stanoviskom mestského súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

9. Podstatou ústavných s'ťažností je tvrdenie s'ťažovateľa, že postupom mestského súdu, konkrétne jeho nečinnosťou pri predkladaní veci na odvolacom súde a nerozhodnutím o jeho návrhu na odklad exekúcie došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho v bode 1 označených práv.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

11. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

12. K vzniku zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom môže pritom dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

14. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o procesných návrhoch účastníkov exekučného konania patrí medzi bežnú rozhodovaciu súdnu agendu a vec sťažovateľa nemožno považovať po právnej či skutkovej stránke za zložitú.

15. V správaní sťažovateľa ako povinného ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by prispeli k predĺženiu konania mestského súdu.

16. Ústavný súd napokon hodnotil postup mestského súdu v napadnutom konaní, ktorý aj podľa vyjadrenia samotného mestského súdu neprebíhal sústredene a v súlade so zásadou rýchlosti konania. K tomu je potrebné uviesť, že o návrhu sťažovateľa z 22. novembra 2019 na zastavenie exekúcie okresný súd rozhodol až po vyše dvoch rokoch uznesením zo 16. februára 2022, ktorým exekúciu zastavil a náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov nepriznal. Odvolania podané oboma stranami v apríli 2022 proti predmetnému uzneseniu boli síce stranám vzájomne doručené na vyjadrenie, ale následne zostal súd nečinný a vec doteraz, teda vyše tri roky od ich podania, nepredložil odvolaciemu súdu na rozhodnutie. O návrhu sťažovateľa na odklad exekúcie, ktorý bol súčasťou návrhu na zastavenie exekúcie, okresný súd nerozhodol, keďže exekúciu v plnom rozsahu zastavil. V tomto je potrebné prisvedčiť argumentácii mestského súdu, že by bolo procesne neúčelné rozhodovať samostatne o takomto návrhu.

17. Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou mestského súdu uplatnenou vo vyjadrení k ústavným sťažnostiam stabilne pripomína, že personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako i optimalizácia súdnictva nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nad rámec

poznamenáva, že je táto okolnosť z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti mestského súdu za plynulosť konania vo veci účastníkov ju zohľadniť nemožno.

18. Na základe uvedených zistení je zrejmé, že mestský súd, resp. pôvodne okresný súd, nezvolil v súdnom konaní taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza. Ústavný súd dospel k názoru, že nečinnosť mestského súdu v napadnutom konaní je celkom zjavne neprimeraná a tou došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

19. V petite ústavných sťažností sťažovateľ namieta aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré odôvodňuje zbytočnými prieťahmi v napadnutom konaní.

20. Ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. podľa čl. 36 ods. 1 listiny). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07). V sťažovateľovom prípade o takúto situáciu zjavne nejde, preto v tejto časti ústavný súd sťažnostiam nevyhovel (bod 5 výroku rozhodnutia).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

21. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené, v súlade s čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde mu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Sťažovateľ v ústavných sťažnostiach žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie celkovo v sume 16 666,54 eur z dôvodu pretrvávajúcej právnej neistoty. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

24. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Ústavný súd považoval za primerané so zreteľom na všetky okolnosti prípadu (najmä intenzitu zásahu počas nečinnosti súdu celkovo v trvaní troch rokov s ohľadom aj na dva roky trvajúce rozhodovanie o zastavení exekúcie) priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 2 500 eur (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v celkovej sume 530,86 eur.

27. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v rozhodnom období [(ďalej len „vyhláška“); § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 predstavuje sumu 208,67 eur a režijný paušál sumu 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu), čo celkovo predstavuje sumu 442,38 eur a po zvýšení o daň z pridanej hodnoty sumu 530,86 eur. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože jeho právny zástupca je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnemu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

28. Pokiaľ sťažovateľ podal ústavnému súdu dve samostatné sťažnosti s argumentáciou, že vo veci nekonania mestského súdu o jeho návrhu na odklad exekúcie ide o odlišný skutkový stav, ústavný súd toto tvrdenie vyhodnotil ako neopodstatnené, keďže ide o totožný postup (nečinnosť) súdu v totožnom konaní, a preto priznal sťažovateľovi náhradu trov konania len za podanie jednej ústavnej sťažnosti.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

30. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. augusta 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu